

АТС

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ

АТС-УП02

СМЕРНИЦЕ ЗА ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ ТЕЛА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСАГЛАШЕНОСТИ

Овај документ је важећи и без потписа особа које су преиспитале и одобриле документ.

1. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Овај документ дефинише смернице за исказивање обима акредитације тела за оцењивање усаглашености (ТОУ), укључујући и тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси (ОВСП), и то: лабораторија за испитивање, медицинских лабораторија (укључујући и медицинске лабораторије које обављају испитивања уз пацијента -РОСТ), лабораторија за еталонирање, контролних тела, сертификационих тела за сертификацију производа, укључујући сертификациона тела за сертификацију фабричке контроле производње, сертификационих тела за сертификацију система менаџмента, сертификационих тела за сертификацију особа, провајдера за испитивање оспособљености (ПТ провајдера) и GHG верификатора.

Документ се примењује приликом дефинисања обима акредитације подносиоца пријаве за акредитацију и акредитованог ТОУ, што укључује и измене и допуне додељеног обима акредитације у поступку оцењивања од стране Акредитационог тела Србије (АТС).

Прелазни период за усаглашавање исказивања обима акредитације већ акредитованих ТОУ са овом смерницом је најкасније годину дана од датума издања ове смернице.

За све активности које се спроводе унутар дефинисаног обима акредитације, подносилац пријаве/акредитовано ТОУ мора да поседује документоване поступке и доказану оспособљеност и компетентност. У том смислу, оцењивање обима акредитације представља суштину поступка акредитације и може да се дефинише као сет активности које АТС предузима како би осигурао, са одговарајућим степеном поверења, да ТОУ поседује компетентност да пружи поуздану услугу у оквиру дефинисаног обима акредитације.

Сврха исказивања обима акредитације је да:

- одреди области активности ТОУ које се потврђују од стране АТС;
- корисницима услуга обезбеди увид у:
 - ✓ могућности испитивања од стране акредитованих лабораторија за испитивање, укључујући и медицинске лабораторије;
 - ✓ могућност еталонирања које акредитоване лабораторије за еталонирање остварују;
 - ✓ могућности контролисања од стране акредитованих контролних тела;
 - ✓ могућности сертификације од стране акредитованих сертификационих тела (за сертификацију производа, процеса и услуга, сертификацију система менаџмента и сертификацију особа);
 - ✓ програме испитивања оспособљености акредитованог провајдера;
 - ✓ активности верификације и валидације.

Овај документ је намењен ТОУ и свим учесницима у поступку акредитације.

2. РЕФЕРЕНТНА ДОКУМЕНТА, ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, СКРАЋЕНИЦЕ

Референтна документа:

- SRPS ISO/IEC 17011:2018, Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености;
- SRPS ISO/IEC 17025:2017, Општи захтеви за компетентност лабораторија за испитивање и лабораторија за еталонирање;
- SRPS EN ISO 15189:2014, Медицинске лабораторија-Захтеви за квалитет и компетентност;
- SRPS EN ISO 22870:2017, Испитивање уз пацијента (РОСТ) – Захтеви за квалитет и компетентност;
- SRPS ISO/IEC 17020:2012, Оцењивање усаглашености - Захтеви за рад различитих типова тела која обављају контролисање;

- SRPS EN ISO/IEC 17065:2016, Оцењивање усаглашености – Захтеви за тела која сертифицикују производе, процесе и услуге;
- SRPS ISO/IEC 17021-1:2015, Оцењивање усаглашености - Захтеви за тела која за обављају проверу и сертификацију система менаџмента - Део 1: Захтеви;
- SRPS ISO/IEC 17024:2012, Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за тела која обављају сертификацију особа;
- SRPS ISO/IEC 17043:2011, Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за испитивање оспособљености;
- SRPS ISO 14065:2016, Гасови стаклене баште - Захтеви за верификациона и валидациона тела за гасове стаклене баште, који се користе током акредитације или других облика признавања;
- EA-2/15 M:2019, EA Requirements for the Accreditation of Flexible Scopes;
- EA-4/17 M:2022 Description of scopes of accreditation for medical laboratories;
- EA-2/18 INF:2015, Guidelines for Accreditation Bodies on the Contents of the Scopes of Accreditation for Proficiency Testing Providers;
- ILAC-G18:12/2021, Guideline for describing Scopes of Accreditation;
- ILAC G28:07/2018, Guideline for the Formulation of Scopes of Accreditation for Inspection Bodies;
- ILAC-G29:06/2020, Guidelines for harmonization of scopes of ISO/IEC 17025 accreditation of WADA anti-doping laboratories;
- IAF MD 8:2020, Application of ISO/IEC 17011:2017 in the Field of Medical Device Quality Management Systems (ISO 13485);
- IAF MD 9:2017, Application of ISO/IEC 17021-1 in the Field of Medical Device Quality Management Systems (ISO 13485);
- IAF MD 14:2014, Application of ISO/IEC 17011 in Greenhouse Gas Validation and Verification (ISO 14065:2013)- Annex A;
- IAF MD 16:2015, Application of ISO/IEC 17011 for the Accreditation of Food Safety Management Systems (FSMS) Certification Bodies;
- IAF ID 1:2020, IAF Informative Document for QMS and EMS Scopes of Accreditation;
- АТЦ-ПА01, Правила акредитације;
- АТЦ-ПА06, Правила у вези вредновања мерне несигурности;
- АТЦ-ПА08, Области активности АТЦ-а;
- АТЦ-ПП18, Акредитација у сврху именовања;
- АТЦ-УП07, Листа кодова/кључних речи за области оцењивања усаглашености;
- АТЦ-УП28, Акредитација флексибилног обима.

Термини и дефиниције:

Поред термина дефинисаних у наведеним референтним документима, у овом документу користе се термини са следећим значењем:

Обим акредитације:	специфичне активности оцењивања усаглашености за које се акредитација тражи или се додељује
Флексибилни обим акредитације	обим акредитације исказан на начин који омогућава ТОУ да изврше измене у методологији и другим параметрима који су у оквиру његове компетентности

Скраћенице:

У овом документу користе се и следеће скраћенице:

АТЦ: Акредитационо тело Србије

ТОУ: Тело за оцењивање усаглашености (укључујући и тела за ОВСП)

ОВСП: Оцењивање и верификација сталности перформанси грађевинских производа

РОСТ: Испитивање уз пацијента (испитивање на месту неге пацијента).

3. ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ

3.1 Опште

Обим акредитације је саставни део Сертификата о акредитацији и израђује се на обрасцу АТС-ПП15-002. Обима акредитације на енглеском језику се формира на обрасцу АТС-ПП15-002е (у складу са упутством *Изглед и садржај сертификата о акредитацији АТС-УП35*).

АТС је, на свом сајту <http://www.registar.ats.rs/>, обезбедио јавно доступне информације о акредитацији које укључују и обиме акредитације акредитованих ТОУ.

Обим акредитације се састоји од скраћеног и детаљног обима акредитације.

Скраћени обим акредитације се исказује описно, навођењем области оцењивања усаглашености у односу на предмет/е оцењивања усаглашености, а према врсти акредитације (*уз навођење и превода на енглеском језику*).

Детаљан обим акредитације се исказује табеларно, за сваку појединачну област оцењивања усаглашености у односу на предмет/е оцењивања усаглашености, а према врсти акредитације, у посебној табели/делу табеле, уз навођење да ли се активности оцењивања усаглашености обављају на локацији ТОУ (у седишту, или на локацији различитој од седишта) и/или на терену и дефинисан је елементима обима на начин како је приказано у прилозима овог документа, према врсти акредитације.

Подносилац пријаве за акредитацију/акредитовано ТОУ има обавезу да искаже обим акредитације у табели, користећи смернице наведене у прилозима овог документа, а како је приказано у примерима датим према врстама акредитације.

Обим акредитације може бити фиксни и флексибилни. Фиксни обим акредитације представља специфициране активности оцењивања усаглашености за које се акредитација тражи или се додељује. Флексибилни обим акредитације је обим акредитације изражен на начин који омогућава ТОУ да измени поступак оцењивања усаглашености и друге параметре који спадају у област његове компетентности, како је прописано упутством *Акредитација флексибилног обима, АТС-УП28*. Исказивање флексибилног обима акредитације за лабораторије, контролна и сертификациона тела, описано је у делу 3.5 упутства АТС-УП28.

Исказивање обима акредитације у сврху именовања описано је у делу 3.5 процедуре *Акредитација у сврху именовања АТС-ПП18*. Усклађивање исказивања обима акредитације у сврху именовања према процедури АТС-ПП18 ће се спровести најкасније до априла 2023. године (према ЕА2-17 М). Ближе смернице за исказивања обима акредитације у сврху именовања (укључујући и овлашћивања) ће бити накнадно дефинисане. Приликом подношења Пријаве за акредитацију, ТОУ је у обавези да информације о акредитацији за потребе именовања/овлашћивања унесе у део V Пријаве за акредитацију.

Сходно стандарду SRPS ISO IEC 17011:2018, т. 7.8.3 Обим акредитације, идентификује намање следеће:

- за лабораторије за испитивање (укључујући и медицинске лабораторије):
 - материјале или производе који се испитују;
 - компоненте, параметре или карактеристике које се испитују;
 - испитивања или врсте испитивања која се обављају и, када је одговарајуће, технике, методе и/или опрему која се користи.
- за лабораторије за еталонирање:
 - способност еталонирања и мерења (СМС) изражена у погледу:
 - мерене величине или референтног материјала;
 - методе еталонирања или мерења, или процедуре и врсте инструмента или материјала који се еталонира или мери;
 - опсега мерења и додатних параметара, онда када је то примењиво, нпр. фреквенције примењеног напона;
 - мерне несигурности.
- за контролна тела:
 - врсту контролног тела (нпр. као што је дефинисано у ISO/IEC 17020);
 - шеме контролисања, када је то релевантно;
 - област и опсег контролисања за које је акредитација додељена;
 - прописе, методе контролисања, стандарде и/или спецификације које садрже захтеве према којима се контролисање мора обавити, као што је применљиво.

- за сертификациона тела:
 - врсту сертификације (нпр. система менаџмента, производа, процеса, услуга или особа);
 - шему (шеме) сертификације;
 - стандарде, нормативне документе и/или захтеве регулативе према којима су системи менаџмента, производи, процеси и услуге или особље сертифициковани, као што је применљиво;
 - индустријски сектори, када је то релевантно;
 - категорије производа, процеса, услуга и особа, када је то релевантно.
- за провајдере шема за испитивање оспособљености:
 - шеме за које је провајдер за испитивање оспособљености компетентан да их обезбеђује;
 - врсту предмета испитивања оспособљености;
 - мерену величину (величине) или карактеристику (карактеристике) или, када је то одговарајуће, врсту мерене величине или карактеристике (карактеристика) која се идентификује, мери или испитује.
- за тела за валидацију и верификацију:
 - идентификацију активности (валидација или верификација, или и једно и друго);
 - стандарде, нормативне документе и/или регулаторне захтеве према којима треба обавити валидацију или верификацију, или и једно и друго, као што је примењиво;
 - шему валидације и/или верификације, када је то релевантно;
 - индустријски сектор, када је то релевантно.

4. ДИСТРИБУЦИЈА

Овај документ користе сви учесници у поступку акредитације. Документ је доступан и на сајту АТС-а, www.ats.rs

5. ПРИЛОЗИ

- Прилог 1. Исказивање обима акредитације лабораторија за испитивање
Прилог 2. Исказивање обима акредитације лабораторија за еталонирање
Прилог 3. Исказивање обима акредитације медицинских лабораторија
Прилог 4. Исказивање обима акредитације контролних тела
Прилог 5. Исказивање обима акредитације сертификационих тела за сертификацију производа, процеса и услуга
Прилог 6. Исказивање обима акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента
Прилог 7. Исказивање обима акредитације сертификационих тела за сертификацију особа
Прилог 8. Исказивање обима акредитације провајдера за испитивање оспособљености
Прилог 9. Исказивање обима GHG верификатора

6. ОБРАСЦИ

Нема

7. ЛИСТА ИЗМЕНА ДОКУМЕНТА АТС-УП02

Издање/ измена	Датум издања/ измене
1/0	07.09.2021.
2/0	28.01.2022.
2/1	24.05.2022.

ПРИЛОГ 1**ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ ЛАБОРАТОРИЈА ЗА ИСПИТИВАЊЕ****1. Садржај обима акредитације лабораторије за испитивање**

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује навођењем области испитивања у односу на предмет/е испитивања и/или, када је применљиво узорковање у односу на предмет/е узорковања. Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италик словима у наставку сваког приказа наведене области у односу на предмет/е испитивања, а када је применљиво и узорковања), на пример: (хемијска и физичка испитивања хране и хране за животиње / *chemical and physical testing of food and animal feed*; микробиолошка испитивања воде / *microbiological testing of water*; физичка и хемијска испитивања земљишта / *physical and chemical testing of soil*; узорковање земљишта / *sampling of soil*).

1.2 Детаљни обим акредитације се исказује табеларно, за сваку појединачну област испитивања у односу на предмет/е испитивања у посебној табели/делу табеле, уз навођење места испитивања (на пр. да ли се испитивања обављају у лабораторији (уз прецизно навођење локације, уколико је локација лабораторије различита од седишта организације којој припада) и/или на терену) и дефинисан је елементима обима на начин како је приказано у Табели 1, а према АТС-УП07, Листи кодова/кључних речи за области испитивања.

Напомена: Уколико је лабораторија оцењена и испуњава захтеве SRPS CEN/TS 15675, Квалитет ваздуха – Мерење емисије из стационарних извора – Примена EN ISO/IEC 17025:2005 на периодична мерења испод табеле са детаљним обимом акредитације за методе обележене ознаком „¹⁾“, наводи се следећа реченица: „¹⁾Лабораторија испуњава захтеве за периодично мерење емисије у складу са SRPS CEN/TS 15675- повучен и узорковање“ – веза са Смерницом за примену SRPS CEN/TS 15675 у поступку акредитације лабораторија за испитивање, АТС-УП20.

Место испитивања: лабораторија (место, адреса) / терен*/ у лабораторији (место, адреса) и на терену**				
Област испитивања у односу на предмет/предмете испитивања – наводи се према кодовима датим у АТС-УП07				
Р. Б.	Предмет испитивања/ материјал / производ	Врста испитивања и/или карактеристика која се мери (техника испитивања)	Опсег мерења/ лимит детекције/ лимит квантификације (где је примењиво)	Референтни документ

Табела 1. Детаљан обим акредитације за испитивање

Место испитивања: лабораторија (уз прецизно навођење локације, уколико је локација лабораторије различита од седишта организације којој припада и уколико је применљиво називе организационих делова у којима се врше наведена испитивања) / терен*/ у лабораторији и на терену** (наводи се шта је применљиво)

Област испитивања у односу на предмет/е испитивања: Области/подобласти испитивања и предмети/подврсте предмета испитивања се наводе према АТС-УП07 Листа кодова/кључних речи за области испитивања, део 1.

Елементи детаљног обима акредитације:

- а) **Предмет испитивања**, односно материјал/производ који се испитује (на пример: Грађевински производи, материјали и конструкције; Електрични производи и опрема; Узорци животне средине (ваздух, вода, земљиште, отпад) итд.) – у складу са АТС-УП07, део 1.2, Предмети испитивања / Подврсте предмета испитивања наводе се у зависности од тога шта је применљиво;
Напомена: уколико предмет испитивања означава назив за групу производа потребно је навести и конкретне производе на које се испитивања односе (на пример, за предмет испитивања „Храна“ наводе се и називи производа, нпр.: млеко, тестенине, уља и масти);
- б) **Врста испитивања и/или карактеристика која се мери** (уз навођење технике испитивања, тамо где је применљиво) (на пример: Одређивање садржаја гвожђа (ICP-OES); Испитивање дебљине ултразвуком; Одређивање алкалитета (волуметрија); Откривање и одређивање броја *Pseudomonas aeruginosa* - метода мембранске филтрације);
- в) **Опсег мерења / лимит детекције / лимит квантификације**, у зависности од тога шта је применљиво и где је одговарајуће; (на пример: (1,0 - 70,0) mg/kg; 5,5 НВ до 945 НВ; Лимит квантификације LOQ 0,010 mg/kg; Лимит детекције (LOD) за бензоеву и сорбинску киселину 5 mg/kg).
- г) **Референтни документ**

Према врсти метода испитивања, као референтни документи се наводе референце за:

- стандардне методе – методе развијене од стране организација за стандардизацију или других признатих организација чије су методе опште прихваћене у одређеној техничкој области.

За стандардне методе, као референтни документ се наводи важеће издање стандарда/документа исказаног ознаком и годином издања и уколико је потребно, део стандарда у коме је описан поступак испитивања (тачке стандарда). Сходно захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17025:2017, лабораторија мора да обезбеди коришћење последње валидне верзије методе, осим уколико то није одговарајуће или није могуће. У случају да постоји оправдана потреба за коришћењем стандарда који су повучени из употребе лабораторија може у обиму акредитације имати и такав стандард с тим што се поред ознаке стандарда обавезно мора назначити „–повучен“. Коришћење повучених стандарда може се прихватити само уколико лабораторија докаже да има оправданих разлога тј. да на тај начин задовољава потребе корисника, органа управе који доносе прописе и организација које обављају признавања, односно уколико постоји адекватно образложење за коришћење повучених стандарда.

Уколико се у колони „Референтни документ“, за једно испитивање наводи два или више стандарда, примењују се сви наведени стандарди или, ако су одвојени хоризонталним линијама, онда се користе као алтернатива за дато испитивање.

- методе из националног техничког прописа (правилника или сл.), само у случајевима када технички пропис садржи потпуни и детаљни опис методе и друге елементе потребне за обављање испитивања.

За методе из националног техничког прописа наводи се назив прописа уз навођење службеног гласника у коме је пропис објављен и по потреби део прописа у коме је описан поступак испитивања (чланови прописа).

- нестандардне методе или методе развијене у лабораторији, стандардне методе које се користе изван предвиђеног подручја примене, проширене или модификоване стандардне методе, као и методе специфициране од стране произвођача опреме.

За нестандардне методе или методе развијене у лабораторији, стандардне методе које се користе изван предвиђеног подручја примене, проширене или модификоване стандардне методе, као и методе специфициране од стране произвођача опреме, референтни документ

се наводи у легенди која је приказана табеларно (Табела 2). У табели је потребно навести скраћену ознаку методе (онако како је означена документима система менаџмента), као и референцу/назив методе испитивања (нпр. метода ВМ 01 је стандардна метода ASTM D 4096-91 која је модификована у делу узорковања и припреме узорка).

Уколико се у колони „Референтни документ“, за једно испитивање наводи два или више стандарда, примењују се сви наведени стандарди или, ако су одвојени хоризонталним линијама, онда се користе као алтернатива за дато испитивање;

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив методе испитивања

Табела 2. Легенда

У случају када лабораторија за испитивање жели да се акредитује за узорковање за које поступак није у саставу методе испитивања, обим акредитације за узорковање се исказује табеларно и дефинисан је елементима обима (предмет узорковања, врста узорковања, референтни документ) на начин како је приказано у Табели 3. У рубрици врста узорковања потребно је, поред навођења области испитивања за које се врши узорковање навести и врсту испитивања (и/или карактеристику која се мери) тамо где је примењиво.

Узорковање			
Р.Б	Предмет узорковања материјал/ производ	Врста узорковања	Референтни документ

Табела 3. Детаљан обим акредитације за узорковање

Додатно, уколико се у оквиру једне методе испитивања одређује велики број параметара/аналита (нпр. резидуе пестицида, лекова, РАН, РСВ, исл.) онда се исти наводе у посебној табели на крају обима акредитације уз јасну идентификацију, како је дато у примеру 2.

2. Примери исказивања обима акредитације лабораторије за испитивање

Пример 1 – Обим акредитације лабораторије за испитивање металних материјала која обавља испитивања у лабораторији и на терену

Место испитивања: лабораторија (место, адреса) и на терену*				
Механичка и металографска испитивања металних материјала				
Испитивања без разарања металних материјала и заварених спојева				
Р. Б.	Предмет испитивања/ материјал / производ	Врста испитивања и/или карактеристика која се мери (техника испитивања)	Опсег мерења/ лимит детекције/ лимит квантификације (где је примењиво)	Референтни документ
1.	Метални материјали	Испитивање тврдоће по Brinell-у	5,5 НВ до 945 НВ	EN ISO 6506-1:2016
		Микроскопско одређивање дубине разугљеничења		SRPS EN ISO 3887:2018
		Ултразвучно мерење дебљине*		SRPS EN ISO 16809:2019
		Испитивање магнетним честицама*		SRPS EN ISO 9934-1:2017
2.	Заварени спојеви	Радиографско испитивање*		SRPS EN ISO 17636-1:2014
		Ултразвучно испитивање*		SRPS EN ISO 17640:2019

Пример 2 – Обим акредитације лабораторије за испитивање воде, хране, хране за животиње и играчака која обавља испитивања искључиво у лабораторији, при чему се хемијска испитивања и микробиолошка испитивања врше на две различите локације

Место испитивања: лабораторија (место, адреса 1)				
Хемијска испитивања: хране, воде, играчака				
Р. Б.	Предмет испитивања/ материјал/производ	Врста испитивања и/или карактеристика која се мери (техника испитивања)	Опсег мерења/ лимит детекције/ лимит квантификације (где је примењиво)	Референтни документ
1.	Храна Млеко и производи од млека	Одређивање млечне масти у сиру (ацидобутирометрија)	(0-40) %	Правилник ¹⁾ метода VI/2
		Одређивање натријум хлорида у кајмаку (волуметрија)	> 2,0 %	Правилник ¹⁾ метода VII/3
		Одређивање садржаја олова, кадмијума (техника GFAAS)	Pb (0,01-1,5) mg/kg Cd (0,01-1,0) mg/kg	SRPS EN 14084:2008
	Храна биљног порекла	Одређивање остатака пестицида применом GC-MS-а након екстракције ацетонитрилом и пречишћавања дисперзивном SPE-QuEChERS методом # <i>Листа пестицида у прилогу</i>		SRPS EN 15662:2018
	Жито, млински, пекарски производи и тестенине	Одређивање количине воде у пекарским производима са надевом (пуњена пецива, пице, сендвичи и слично) (гравиметрија)	> 0,1%	ВДМ 01
2.	Вода Вода за пиће Површинске воде Отпадне воде	Одређивање алкалитета воде (волуметрија)	(0,4-20) mmol/l	SRPS EN ISO 9963-1:2007
3.	Дечије играчке	Миграција одређених елемената (Al, As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Mn, Ni) (техника ICP-MS)	Al > 1,5 mg/kg As > 0,04 mg/kg Cd > 0,03 mg/kg Co > 0,04 mg/kg Cr > 0,07 mg/kg Cu > 0,15 mg/kg Hg > 0,15 mg/kg Mn > 0,035 mg/kg Ni > 0,035 mg/kg	SRPS EN 71-3:2021

Место испитивања: лабораторија (место, адреса 2)				
Микробиолошка испитивања: воде				
Р. Б.	Предмет испитивања/ материјал / производ	Врста испитивања и/или карактеристика која се мери (техника испитивања)	Опсег мерења/ лимит детекције/ лимит квантификације (где је примењиво)	Референтни документ
1.	Вода Вода за пиће Минерална вода	Откривање и одређивање броја <i>Escherichia coli</i> и колиформних бактерија - Део 1: Метода мембранске филтрације		SRPS EN ISO 9308-1:2017
		Откривање и одређивање броја цревних ентерокока - Део 2: Метода мембранске филтрације		SRPS EN ISO 7899-2:2010

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив методе испитивања
Правилник ¹⁾	Правилник о методама узимања узорка и методама хемијских анализа млека и производа од млека (Службени лист СФРЈ бр. 32/1983)
ВДМ 01	Метода: <i>Одређивање количине воде у пекарским производима</i> Правилник о методама физичких и хемијских анализа за контролу квалитета жита, млинских и пекарских производа, тестенина и брзо смрзнутог теста, Сл.лист СФРЈ бр.74/1988, метода 30/II.1, модификована у делу припреме узорка

Листа пестицида - SRPS EN 15662:2018

Редни број	Пестицид	Група
1.	Bifenthrin	Pyrethroid
2.	Bitertanol	Triazole
3.	Boscalid	Pyridinecarboxamide
4.	Chlorothalonil	Chloronitrile
5.	Chlorpyrifos	Organophosphorous
6.	Chlorpyrifos-methyl	Organophosphorous
7.	Cyhalothrin	Pyrethroid
8.	Cypermethrin	Pyrethroid
9.	DDE, p,p'-	Organochlorine
10.	DDT, p,p'-	Organochlorine

Пример 3 – Обим акредитације лабораторије за испитивање ваздуха која обавља испитивања на терену и у лабораторији, чија локација је у седишту ТОУ, као и узорковање као самостална активност

Место испитивања: на терену* и у лабораторији (место, адреса)				
Физичка и хемијска испитивања: ваздуха				
Р. Б.	Предмет испитивања/ материјал / производ	Врста испитивања и/или карактеристика која се мери (техника испитивања)	Опсег мерења/ лимит детекције/ лимит квантификације (где је примењиво)	Референтни документ
1.	Отпадни гас	Емисије из стационарних извора – Одређивање угљен монооксида, угљен диоксида и кисеоника*		SRPS ISO 12039:2011 ¹⁾
2.	Амбијентални ваздух	Одређивање масене концентрације фракције РМ 2,5 суспендованих честица (гравиметрија)	(1 – 200) µg/m ³	SRPS EN 12341:2015

¹⁾Лабораторија испуњава захтеве за периодично мерење емисије у складу са SRPS CEN/TS 15675- повучен и узорковање.

Узорковање			
Р.Б	Предмет узорковања материјал/ производ	Врста узорковања	Референтни документ
1.	Отпадни гас	Емисије из стационарних извора - Мануелно одређивање масене концентрације прашкастих материја	SRPS ISO 9096:2019
		Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације појединачних гасовитих органских једињења - Метода са активним угљем и десорпцијом растварачем	SRPS CEN/TS 13649:2015 ¹⁾

¹⁾Лабораторија испуњава захтеве за периодично мерење емисије у складу са SRPS CEN/TS 15675- повучен и узорковање.

ПРИЛОГ 2**ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ ЛАБОРАТОРИЈА ЗА ЕТАЛОНИРАЊЕ****1. Садржај обима акредитације лабораторије за еталонирање**

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује описно, навођењем области и предмета еталонирања. Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италиком словима у наставку сваког приказа наведене области у односу на предмет еталонирања), на пример: (- еталонирање мерила масе: ваге са неаутоматским функционисањем / *calibration of mass weighing machines: non-automatic electro-mechanical scales*;))

1.2 Детаљан обим акредитације се исказује табеларно, за сваку појединачну област еталонирања у односу на предмет еталонирања, у посебној табели/делу табеле, уз навођење места еталонирања (на пр. да ли се еталонирања обављају у лабораторији (уз прецизно навођење локације, уколико је локација лабораторије различита од седишта организације којој припада) и дефинисан је елементима обима на начин како је приказано у Табели 1, а према АТС-УП07, Листи кодова/кључних речи за области еталонирања.

Могућност еталонирања и мерења (СМС)			
Место еталонирања: лабораторија (место, адреса)/ на терену*/ у лабораторији и на терену**			
Област еталонирања у односу на предмет/предмете еталонирања (према АТС-УП07)			
Област еталонирања/ предмет еталонирања/ карактеристика или параметар	Опсег	Мерна несигурност¹⁾	Метода еталонирања (референтни документ)
Области еталонирања – наводи се према кодовима датим у АТС-УП07			
Предмет еталонирања (мерило или тип инструмента, мерни систем, мера или референтни материјал, а када је применљиво и карактеристика/параметар)			

¹⁾ Мерна несигурност је изражена као проширена мерна несигурност за фактор обухвата $k=2$ и вероватноћу покривања приближно 95%

Табела 1. Детаљан обим акредитације за еталонирање

Могућност еталонирања и мерења (СМС): СМС је могућност еталонирања и мерења која је доступна корисницима услуга под уобичајеним околностима:

- као што је исказано у обиму акредитације лабораторија додељеног од стране потписница мултилатералног споразума о међусобном признавању, или
- као што је објављено у бази података кључних поређења Међународног бироа за тегове и мере (BIPM-KCDB).

Место еталонирања: лабораторија (уз прецизно навођење локације (место, адреса) и уколико је применљиво називе организационих делова у којима се врше наведена еталонирања))/ на терену*/ у лабораторији и на терену**

Област еталонирања у односу на предмет еталонирања: За дефинисање области еталонирања и предмета еталонирања користи се Упутство АТС-УП07 Листа кодова/кључних речи за области еталонирања, део 2.

Елементи детаљног обима акредитације:

а) Област еталонирања;

На пример: Е- 18 Температура; Е-14: Маса

б) Предмет еталонирања (мерило или тип инструмента, мерни систем, мера или референтни материјал, а када је применљиво и карактеристика/параметар); на пример: мерила температуре: отпорни термометри, термопарови, стаклени термометри пуњени течномшћу

в) Опсег (наводи се према Правилима употребе и писања мерних јединица и физичких величина, <http://www.dmdm.rs/cr/MJPravila.php>);

г) Мерна несигурност

На пример: за мерила температуре: -90 °C до 270 °C; 270 °C до 550 °C

д) Метода еталонирања (референтни документ);

Методе еталонирања могу бити:

- стандардне методе које су развијене од стране организација за стандардизацију или других признатих организација и техничких институција чије су методе опште прихваћене у одређеној техничкој области;

За стандардне методе се наводи важеће издање стандарда или другог референтног документа исказано ознаком стандарда/документа и годином издања и/или навођењем принципа/технике методе еталонирања.

- стандардне методе дефинисане у националним техничким прописима, ако су погодне за предвиђену намену;

За методе дефинисане у националним техничким прописима наводи се назив прописа и део прописа у коме се налази опис методе еталонирања.

- нестандардне методе (интерне методе које је лабораторија сама развила или прилагодила, проширене или модификоване стандардне методе, ако су погодне за предвиђену намену) које су валидоване.

За нестандардне методе наводи се ознака важећег издања интерног документа у коме је метода описана, а назив документа и релевантни подаци/извори о истом наводе се у легенди (како је приказано у Табели 2).

Уколико се у колони „Метода еталонирања“ за један предмет еталонирања наводи два или више референтних документа, примењују се сви наведени или, ако су одвојени хоризонталним линијама, онда се користе као алтернативни за дато еталонирање;

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив методе еталонирања

Табела 2. Легенда

2. Примери исказивања обима акредитације лабораторија за еталонирање

Пример 1 – Обим акредитације лабораторије за еталонирање која обавља послове еталонирања на две локације

Могућност еталонирања и мерења (СМС)			
Место еталонирања: лабораторија (место, адреса 1) / на терену*/ у лабораторији и на терену**			
Области еталонирања: маса, температура, притисак и вакуум, запремина			
Област еталонирања/ предмет еталонирања/ карактеристика или параметар	Опсег	Мерна несигурност ¹⁾	Метода еталонирања (референтни документ)
Е-14: Маса			
Електромеханичке ваге са неаутоматским функционисањем*			
	1 mg до 100 mg	0,004 mg до 0,009 mg	EURAMET Calibration Guide No. 18 Version 4.0: 2015
	0,1 g до 1 g	0,009 mg до 0,018 mg	
	1 g до 10 g	0,018 mg до 0,035 mg	
	10 g до 100 g	0,035 mg до 0,09 mg	
Е- 18: Температура			
Стаклени термометри пуњени течношћу**			
	-90 °C до 100 °C	0,03 °C	NIST SP250-23: 1988
	100 °C до 270 °C	0,08 °C	
	270 °C до 550 °C	0,6 °C	
Е-16: Притисак и вакуум			
Манометри, вакуумметри и мановакуумметри са мерним претварачем (електромеханички)**			
Радни флуид: ваздух	-0,9 bar до -0,01 bar	0,7 mbar	DKD-R6-1:2014 EURAMET Calibration Guide No. 17 Version 3.0:2017
	-10 mbar до -2 mbar	0,07 mbar	
	-2 mbar до 2 mbar	0,02 mbar	
Е-20: Запремина			
Уређаји запремине са клипом			
Пипете са клипом	1 µl до 10 µl	0,02 µl до 0,03 µl	SRPS EN ISO 8655-6:2010 гравиметријска метода
	10 µl до 100 µl	0,03 µl до 0,13 µl	
	100 µl до 1000 µl	0,13 µl до 1,3 µl	
	1000 µl до 10000 µl	1,3 µl до 13 µl	УП01
Диспензори	0,5 ml	0,8 µl	SRPS EN ISO 8655-6:2010 гравиметријска метода
	1 ml	1,5 µl	
	2 ml	1,8 µl	
	5 ml	3,5 µl	

Место еталонирања: лабораторија (место, адреса 2) / на терену*/ у лабораторији и на терену**			
Области еталонирања: маса, температура, притисак и вакуум, запремина			
Област еталонирања/ предмет еталонирања/ карактеристика или параметар	Опсег	Мерна несигурност ¹⁾	Метода еталонирања (референтни документ)
Е-15: Оптика			
Инфрацрвени спектрофотометри (IR и FTIR)**			
Таласна дужина	540 cm ⁻¹ до 3125 cm ⁻¹ (1100 nm до 2500 nm)	2,5 cm ⁻¹	Метода поређења са сертифицираним референтним материјалом SRM 1921 b
Спектрални коефицијент апсорпције <i>A</i>	0 до 2	0,0034 A	
Спектрални коефицијент апсорпције <i>A</i> на дефинисаној таласној дужини	0 до 2 (2800 nm)	0,0045 A до 0,0111 A	Метода поређења сетом филтера за еталонирање ИЦ спектрофотометара

¹⁾ Мерна несигурност је изражена као проширена мерна несигурност за фактор обухвата $k=2$ и вероватноћу покривања приближно 95%

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив методе еталонирања
УП01	Упутство за еталонирање уређаја запремине са клипом - Пипете са клипом, Издање 1/3 од 25.07.2018., према EN ISO 8655-6:2002

ПРИЛОГ 3**ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ МЕДИЦИНСКИХ ЛАБОРАТОРИЈА****1. Садржај обима акредитације медицинских лабораторија**

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује навођењем области испитивања и предмета испитивања/узорковања. Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италиком словима у наставку сваког приказа наведене области у односу на предмет испитивања/узорка), на пример: (- биохемијска, хематолошка и имунохемијска испитивања крви / *biochemical, haematological and immunological examinations of blood;*)

1.2 Детаљни обим акредитације се исказује табеларно, за сваку појединачну област медицинских испитивања у односу на предмет испитивања/узорковања, у посебној табели/делу табеле, уз навођење места испитивања и када је применљиво, места узимања примарних узорака и дефинисан је елементима обима на начин како је приказано у Табели 1, а према АТС-УП07, Листи кодова/кључних речи за области испитивања.

Место испитивања:					
Област испитивања у односу на предмет испитивања/узорак (према АТС-УП07)					
Р. Б.	Предмет испитивања/узорковања	Врста испитивања/узорковања и/или параметар који се мери/узоркује	Техника испитивања/узорковања	Референтни документ за испитивање / узорковање	Локација

Табела 1. Детаљан обим акредитације за медицинске лабораторије

Место испитивања: лабораторија (уз прецизно навођење локације и уколико је применљиво називе организационих делова у којима се врше наведена испитивања/узорковања) и када је применљиво, навођење места узимања примарних узорака.

Област испитивања у односу на предмет испитивања/узорак: За дефинисање области испитивања и предмета испитивања користи се Упутство АТС-УП07 Листа кодова/кључних речи за области испитивања, део 1.

Елементи детаљног обима акредитације:

- Предмет испитивања/узорковања** (на пример: крв, серум, плазма и сл.);
- Врста испитивања/узорковања и/или параметар који се мери/узоркује** (на пример: одређивање HDL холестерола; Одређивање С реактивног протеина (CRP));
- Техника испитивања/ узорковања** (на пример: спектрофотометрија, ELISA, HPLC);
- Референтни документ**

Према врсти метода испитивања, као референтни документи се наводе референце за:

- стандардне методе - методе развијене од стране организација за стандардизацију или других признатих организација чије су методе опште прихваћене. Уколико се у колони „Референтни документ“, за једно испитивање наводи два или више стандарда, примењују се сви наведени стандарди или, ако су одвојени хоризонталним линијама, онда се користе као алтернатива за дато испитивање;
- нестандардне методе или методе развијене у лабораторији, стандардне методе које се користе изван предвиђеног подручја примене, проширене или модификоване стандардне методе, методе из званичних уџбеника или научних/стручних часописа, као и методе специфициране од стране произвођача опреме и/или комерцијалних тестова. У овим случајевима, у легенди која је приказана табеларно (Табела 2) потребно је дати скраћену ознаку документа у коме је описана метода испитивања (онако како је означена документима система менаџмента), као и референцу/назив методе испитивања.

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив методе испитивања

Табела 2. Легенда

Обим акредитације медицинских лабораторија које обављају испитивање уз пацијента (POCT) према SRPS EN ISO 15189 и SRPS EN ISO 22870

Уколико је медицинска лабораторија оцењена и испуњава захтеве за испитивање уз пацијента (POCT) у складу са стандардом SRPS EN ISO 22870, Испитивање уз пацијента (POCT) – Захтеви за квалитет и компетентност, детаљни обим акредитације се исказује табеларно и дефинисан је елементима обима на начин како је приказано у Табели 2. (напомена: Упутство за оцењивање лабораторија према SRPS EN ISO 15189 и SRPS EN ISO 22870 испитивање уз пацијента (POCT) дато је у документу АТС-УП 51, и доступно је на сајту www.ats.rs).

Место испитивања: Област испитивања у односу на предмет испитивања/узорак					
Р. Б.	Предмет испитивања	Врста испитивања и/или параметар који се мери	Техника испитивања	Референтни документ за испитивање	Локација POCT / Место пружања POCT / Кластер (сврха пружања POCT) <i>(у зависности од тога шта је применљиво)</i>
Напомена: Медицинска лабораторија је акредитована према захтевима стандарда SRPS EN ISO 15189:2014 и SRPS EN ISO 22870:2017					

2. Примери исказивања обима акредитације медицинских лабораторија

Пример 1 – Обим акредитације медицинске лабораторије која обавља испитивања на једној локацији, која је различита од седишта ТОУ, као и узорковање као самосталну активност

Место испитивања: Л1 - лабораторија (место, адреса) Биохемијска испитивања крви, серума, плазме					
Р. Б.	Предмет испитивања/ узорковања	Врста испитивања/узорковања и/или параметар који се мери/узоркује	Техника испитивања/ узорковања	Референтни документ за испитивање / узорковање	Локација
1.	Крв	Одређивање комплетне крвне слике (еритроцити, леукоцити, тромбоцити, хематокрит, хемоглобин, MCV, MCH, MCHC и леукоцитарна формула)	Flow цитометрија	УП.БХ-10	Л1
2.	Серум	Одређивање концентрације глукозе	Ензиматска референтна метода са хексокиназом, спектрофотометрија	УП.БХ-11	Л1
3.	Плазма	Одређивање протромбинског времена (РТ)	Фотооптичка коагулометрија	УП.БХ-12	Л1

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив методе испитивања
УП.БХ-10	Упутство произвођача опреме и реагенаса: Roche Hitachi Operator's manual – Version 3.1, Software version 01-10, REF, 04404483190
УП.БХ-11	Упутство произвођача опреме и реагенаса: ACL ELITE/ELITE PRO Operator's manual Text Part No.19006800, ACL TOP Family Operator's manual Version 5.1.0 P/N 00029244916. Instrumentation Laboratory REF 0020002950, RecombiPlasTin 2G.
УП.БХ-12	Упутство произвођача опреме и реагенаса: Beckman Coulter DxH520 упутство за употребу V.2, кат.бр В95026АА; Beckman Coulter DxH920 упутство за употребу V.1, кат.бр С06947АВ.; DxH500 Series Diluent ref.В36844-АС, DxH500 Series Lyse ref.В36846, DxH500 Series Cleaner ref.В36868, DxH900 Series Diluent ref.628017, DxH900 Series Cleaner ref.628022, DxH900 Series Diff Pack ref.628020, DxH900 Series Retic Pack ref.628021, DxH900 Series CBC Lyse ref. 628019.

Пример 2 – Обим акредитације медицинске лабораторије која обавља испитивања на више локација

Место испитивања: Л1 - лабораторија (место, адреса); Л2 - лабораторија (место, адреса)					
Биохемијска испитивања крви, серума, плазме					
Р. Б.	Предмет испитивања/узорковања	Врста испитивања/узорковања и/или параметар који се мери/узоркује	Техника испитивања/узорковања	Референтни документ за испитивање /узорковање	Локација
1.	Плеурални пунктат	Одређивање холестерола	Спектрофотометрија-РАР, холестеролоксидаза	Упутство 01, метода БХ1	Л1, Л2
2.	Серум	Одређивање фоликулостимулирајућег хормона, FSH	СМИА	Упутство 02, метода БХ2	Л1, Л2
3.	Крв	Одређивање глукозе	Спектрофотометрија - GOD-РАР	Упутство 03, метода БХ3	Л2
4.	Брисеви горњих респираторних путева	Изоловање микобактерија		Упутство 04, метода МБ1	Л1
5.	Спутум, трахеални аспират	Изоловање клинички значајних бактерија		Упутство 05, метода МБ2	Л1

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив методе испитивања
Упутство 01, метода БХ1	Упутство произвођача опреме - Randox
Упутство 02, метода БХ2	Упутство произвођача опреме - ABBOTT ARCHITECT ci8200
Упутство 03, метода БХ3	Упутство произвођача опреме - Becton Coulter
Упутство 04, метода МБ1	1. UK Standards for Microbiology Investigations Investigation of Specimens for Mycobacterium species B 40 Issue no: 6.1 Issue date: 22.05.14 Page: 1 -44. 2. Водич за микробиолошку дијагностику туберкулозе, Република Србија, Министарство здравља, Београд 2015.
Упутство 05, метода МБ2	1.UK Standards for Microbiology Investigations , Investigation of Bronchoalveolar Lavage, Sputum and Associated Specimens B 57 Issue no: 2.5 Issue date: 02.06.15. Page: 1-33. 2. Introduction to Microbiology. Part I: The Role of the Microbiology Laboratory in the Diagnostics of Infectious Diseases: Guidelines to Practice and Managment. In: Color Atlas and Textbook of Diagnostic Microbiology, 5th ed. Koneman EW. 1997.

Прилог 4**ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ КОНТРОЛНИХ ТЕЛА****1. Садржај обима акредитације контролних тела**

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује навођењем области контролисања и предмета контролисања. Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италиком словима у наставку сваког приказа наведене области и предмета контролисања), на пример: (Контролисање у области нафте и хемије: вештачка ђубрива, суперфосфат, троструки суперфосфат, амонијум нитрат / *Inspection in the field of oil and chemicals: fertilisers, superphosphate, triple superphosphate, ammonium nitrate;*)

1.2 Детаљни обим акредитације се исказује табеларно, за сваку појединачну област контролисања у односу на предмет контролисања/опсег контролисања, у посебној табели/делу табеле, уз навођење локације, уколико је локација различита од седишта организације којој припада) и дефинисан је елементима обима на начин како је приказано у Табели 1, а према АТС-УП07, Листи кодова/кључних речи за области контролисања.

Детаљан обим акредитације се исказује табеларно како је приказано у Табели 1:

Р. бр.	Предмет контролисања / Опсег контролисања	Врста контролисања	Референтна документа	Локација
Област контролисања – наводи се према кодовима датим у АТС-УП07				
				Л1

Ознака локације	Подаци о локацији
Л1	Место и адреса, подаци за контакт

Табела 1. Детаљан обим акредитације за контролисање

Област контролисања: За дефинисање области контролисања и предмета контролисања користи се Упутство АТС-УП07, Листа кодова/кључних речи за области контролисања, део 3,

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив документа (издање / датум) и основа за његову израду

Табела 2. Легенда

Елементи детаљног обима акредитације:

а) Предмет контролисања / опсег контролисања

У предмету контролисања наводе се производи/групе производа, услуге, процеси, инсталације, постројења и сл.

Опсег контролисања дефинише ограничења у оквиру предмета контролисања, уколико је примењиво.

б) Врсте контролисања, могу бити, на пример:

- Поступак узорковања
- Контролисање нових производа
- Верификација нових конструкција
- Контролисање пре стављања у употребу
- Контролисање у употреби
- Контролисање поправки и модификација
- Прво контролисање
- Периодично контролисање
- Ванредно контролисање
- Контролисање безбедности
- Контролисање количине
- Квалитативно контролисање (нпр. ИБР (магнетне честице, пенетранти, ултразвук, вртложне струје, радиографија), физичко-хемијска, механичка, металграфска итд.)
- Контролисање прилагођености транспортних средстава за одговарајућу робу
- Контролисање складиштења
- Контролисање утовара, претовара и истовара и сл.

Напомена. ТОУ приликом дефинисања обима акредитације могу да наведу и друге врсте контролисања које нису обухваћене класификацијом из овог одељка, а које произилазе из референтног документа по коме се реализује контролисање.

в) Референтна документа

Наводе се документа у којима су дати захтеви на основу којих се врши контролисање, односно захтеви за карактеристике предмета контролисања, као што су технички прописи, стандарди, документоване спецификације, интерна документа и сл. Уколико су захтеви за контролисање утврђени у интерним документима у обиму акредитације се наводи и издање и датум издања документа. Када је релевантно, наводе се и референтна документа која садрже методе и поступке контролисања.

У случају да постоји оправдана потреба контролног тела да оцењивање усаглашености, односно контролисање, спроводи на основу стандарда који су повучени из употребе, контролно тело може у обиму акредитације навести и такав референтни документ с тим што се поред њега обавезно мора назначити његов статус навођењем „–повучен“.

Напомена: Коришћење повучених стандарда може се прихватити само уколико контролно тело може да докаже да има оправданих разлога за примену истих тј. да тиме задовољава потребе корисника, органа управе који доносе прописе или организација које обављају признавања, односно уколико постоји адекватно образложење за коришћење повучених референтних стандарда. Уколико референтни пропис, стандард или друга екстерна техничка спецификација која је наведена као референтни документ за контролисање не садржи врсте контролисања, врсте контролисања морају бити утврђене интерним документом ТОУ.

г) Локације

Наводе се локације контролног тела на којима се обављају активности које имају утицај на коначне резултате контролисања, односно локације на којима се обављају једна или више активности (развој метода и поступака контролисања, избор, обука и поступак овлашћивања контролора, преиспитивање налога и уговора, планирање и реализација контролисања, разматрање и одобравање резултата контролисања, извештаја и сертификата о контролисању).

2. Примери исказивања обима акредитације контролних тела

Пример 1 – Обим акредитације контролног тела које обавља контролисање на различитим локацијама:

Р. бр.	Предмет контролисања / Опсег контролисања	Врста контролисања	Референтна документа	Локација
К-07: Лифтови и подизни механизми				
1.	Лифтови за превоз: - лица, - лица и терета, - само терета уколико је носач доступан	Завршна контрола лифта	Правилник о безбедности лифтова ("Сл.гласник РС", број 15/17)	Л1
		Појединачна верификација лифта		
		Редовни преглед лифта	Правилник о прегледима лифтова у употреби ("Сл.гласник РС", број 15/2017)	
		Ванредни преглед лифта		
К-01: Опрема под притиском и гасне инсталације				
2.	Опрема под притиском	Први преглед Периодични преглед Ванредни преглед	Правилник о прегледима опреме под притиском током века употребе („Сл. гласник РС”, број 87/2011, 75/2013, 44/2018- др. закон) QOPP-01	Л2

Легенда:

Референтни документ	Референца / назив документа (издање / датум) и основа за његову израду
QOPP-01	Поступак за преглед опреме под притиском током века употребе, издање 3, од 04.10.2021.

Ознака локације	Подаци о локацији
Л1	Место и адреса, подаци за контакт (телефон, мејл)
Л2	Место и адреса, подаци за контакт (телефон, мејл)

Пример 2 - Обим акредитације контролног тела које обавља контролисање на једној локацији

Р. бр.	Предмет контролисања / Опсег контролисања	Врста контролисања	Референтна документа	Локација
К-06: Нафта и хемија				
1.	Течна горива нафтног порекла Моторни бензини Гасна уља Дизел гориво Евро дизел	Квалитативно контролисање	Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС" бр. 150/2020) SRPS EN ISO 3675:2007 SRPS EN 228:2017 SRPS EN 590:2017	Л1

Ознака локације	Подаци о локацији
Л1	Место и адреса, подаци за контакт (телефон, мејл)

Напомена: Исказивање обима акредитације за област К-15 **Инсталације и уређаји за заштиту од пожара и експлозије** се врши у складу са Табелом за исказивање обима акредитације која је јавно доступна на сајту www.ats.rs (<https://www.ats.rs/sr/dokumenta/odluke-u-vezi-sa-akreditacijom>).

ПРИЛОГ 5**ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ СЕРТИФИКАЦИОНИХ ТЕЛА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈУ ПРОИЗВОДА, ПРОЦЕСА И УСЛУГА****1. Садржај обима акредитације сертификационих тела за сертификацију производа, процеса и услуга**

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује навођењем области и предмета сертификације. Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италиком словима у наставку сваког приказа наведене области, предмета и врсте сертификације), на пример: (- оцењивање усаглашености опреме под притиском / *conformity assessment of pressure equipment*; сертификација производа у органској производњи / *certification of products in organic production*).

1.2 Детаљни обим акредитације се исказује табеларно, за сваку појединачну област сертификације у односу на производ/групу производа и врсте сертификације (поступка оцењивања усаглашености), у посебној табели/делу табеле, уз навођење локације, уколико је локација сертификационог тела различита од седишта организације којој припада) и дефинисан је елементима обима на начин како је приказано у Табели 1, а према АТС-УП07, Листи кодова/кључних речи за области сертификације производа, процеса и услуга.

Локација: место, адреса			
Р. бр.	Производ/Група производа	Поступак оцењивања усаглашености	Референтна документа
Област сертификације– наводи се према кодовима датим у АТС-УП07			

Табела 1. Детаљан обим акредитације

Локација: наводе се подаци о локацијама на којима се спроводе кључне активности у вези са сертификацијом производа. Наводе се све локације на којима се обављају послови из обима акредитације сертификационог тела, уз додатак „и на терену“, када је то примењиво.

Напомена: послови на терену су послови на локацији клијента сертификационог тела, односно локацији где се налази предмет сертификације, односно објекти у којима се обављају активности клијента сертификационог тела које су предмет сертификације.

Елементи детаљног обима акредитације:

а) Област сертификације

Области сертификације се наводе према кодовима у складу са Упутством АТС-УП07 Листа кодова/кључних речи за области сертификације производа, део 4.

б) Производ/Група производа

Наводе се конкретни производи/групе производа који се сертифицију; Уколико постоје ограничења у спровођењу сертификације у оквиру категорије односно групе производа иста се наводе у обиму акредитације.

в) Поступак оцењивања усаглашености

Наводе се тачка, члан техничког прописа, односно назив модула из техничког прописа у коме је описан поступак оцењивања усаглашености.

г) Референтна документа

Наводе се документа у којима су дате шеме сертификације производа и/или документа у којима су дати захтеви за производ (на пр. стандарди на које се позива технички пропис који садржи захтеве за сертификацију производа), односно за сертификацију производа. Референтна документа могу бити закони, технички прописи, стандарди, документа која су развијена уз учешће заинтересованих страна и сл., у зависности од тога шта је применљиво.

Исказивање обима акредитације у сврху именована описано је у делу 3.5 процедуре *Акредитација у сврху именована АТС-ИП18*, а појединачни примери исказивања обима акредитације за потребе именована, дати су у коресподентним упутствима, на пример:

- исказивање обима акредитације сертификационих тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси грађевинских производа дато је у прилогу 1 упутства АТС-УП43;
- исказивање обима акредитације сертификационих тела за оцењивање усаглашености медицинских средстава дато је у прилогу 1 упутства АТС-УП44.

Наведена упутства су доступна на сајту www.ats.rs

2. Примери исказивања обима акредитације сертификационих тела за сертификацију производа, процеса и услуга

Пример 1 – Обим акредитације сертификационих тела за сертификацију производа

Локација: место, адреса			
Р. бр.	Производ/Група производа	Поступак оцењивања усаглашености	Референтна документа
С-06: Машине, постројења, опрема			
1.	Ручни и преносни електрични алати са мотором кружне тестере рендисаљке равналице	Члан 8. став 3. тачка 2) и став 4. тачка 1) Правилника о безбедности машина ("Сл. гласник РС", бр. 58/2016) - Преглед типа	Правилник о безбедности машина („Службени гласник РС“ бр. 58/16)
	Кружне тестере		SRPS EN 60745-2-5:2011
	Рендисаљке		SRPS EN 60745-2-14:2011 SRPS EN 60745-2-14:2011 A2:2011
	Равналице		SRPS EN 60745-2-19:2011 SRPS EN 60745-2-19:2011 /A1:2011
С-03 Грађевински производи, материјали и конструкције			
1.	Опрема за дечја игралишта	Преглед типа	Правилник о безбедности дечјих игралишта („Службени гласник РС”, број 41/2019) SRPS EN 1176-1:2017 SRPS EN 1176-2:2019 SRPS EN 1176-3:2017 SRPS EN 1176-4:2019 SRPS EN 1176-5:2019 SRPS EN 1176-6:2019 SRPS EN 1176-7:2013 SRPS EN 1176-11:2017 SRPS EN 1176-11:2011/Ispr.1:2019

Пример 2 – Обими акредитације сертификационих тела за сертификацију производа у области органске производње

Локација: место, адреса		
Р.бр.	Производ/Група производа	Референтна документа
С-09 Органска производња		
1.	Органска производња: органска биљна производња, укључујући сакупљање дивљег биља из природних станишта, органско семе, расад и садни материјал, органска производња печурака	Закон о органској производњи („Службени гласник РС“ бр.30/10 и 17/19 -др.закон) Правилник о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Службени гласник РС“ бр. 95/20 и 24/21)
2.	Органска производња: органско сточарство и органски сточарски производи, органска производња рибе и других водених организама	
3.	Прерада органских производа: органска храна, органска производња производа из сектора вина, органска сточна храна	

Исказивање обима акредитације за послове сертификације у области органске производње, дато је и у упутству АТС-УП26 Смернице за акредитацију сертификационих тела за сертификацију производа, које је доступно на сајту www.ats.rs.

ПРИЛОГ 6**ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ СЕРТИФИКАЦИОНИХ ТЕЛА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈУ СИСТЕМА МЕНАЏМЕНТА****Опште напомене**

У даљем тексту се користи ознака NACE Rev. 2 Code - ознака категорије области делатности, односно сектора према статистичкој класификацији економских активности из одговарајућих референтних IAF MD и IAF ID докумената.

У дефинисању Обима акредитације QMS и EMS примењује се IAF ID 1:2020

Ознака категорије ланца исхране - словна ознака од А до К категорија, односно техничких области ланца исхране, врши се према класификацији из Анекса А SRPS ISO/TS 22003:2015.

Главна техничка област и техничка област - области су дефинисане према IAF MD 8:2020 на које се односи сертификат о акредитацији додељен сертификационим телима за сертификацију система менаџмента квалитетом према SRPS EN ISO 13485:2017.

1. Садржај обима акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује описно, навођењем врсте система менаџмента и документа који садржи захтеве за сертификацију система менаџмента. Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италиком словима у наставку сваког приказа наведене врсте система менаџмента и документа који садржи захтеве за сертификацију система менаџмента), на пример: (- сертификација система менаџмента квалитетом према стандарду SRPS ISO 9001:2015 / *certification of quality management systems according to the standard SRPS ISO 9001:2015*);

1.2 Детаљан обим акредитације се исказује у табели, за сваку појединачну врсту сертификације система менаџмента навођењем локација на којима се обављају следеће активности: формулација политике; развој процеса и процедура; регрутовање и увођење у регистар проверача и управљање њиховом обуком; стално праћење рада проверача; преиспитивање пријава за сертификацију; састављање тима проверача; управљање проверама; усвајање извјештаја са провера и одлучивање о сертификацији, назива и ознаке референтног стандарда за сертификацију система менаџмента и ознаке и назива техничких области (према класификацији из упутства АТС-УП07 Листа кодова/кључних речи у области у сертификацији система менаџмента, део 5) у којима се обавља сертификација система менаџмента, као и навођењем кодова из NACE Rev. 2 Code, за сваку техничку област.

У обиму акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента квалитетом се наводи се да је сертификационо тело акредитовано према SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и према SRPS ISO/IEC 17021-3:2017.

У обиму акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента животном средином се наводи се да је сертификационо тело акредитовано према SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и према SRPS ISO/IEC 17021-2:2017.

У обиму акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу и здрављем на раду се наводи се да је сертификационо тело акредитовано према SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и према SRPS ISO/IEC TS 17021-10:2018.

У обиму акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране наводи се да је сертификационо тело акредитовано према SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и према SRPS ISO/TS 22003:2015.

У обиму акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу информацијама наводи се да је сертификационо тело акредитовано према SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и према SRPS ISO/IEC 27006:2017, ISO/IEC 27006:2015/Amd.1:2020.

За сертификацију система менаџмента квалитетом према стандарду SRPS ISO 9001, система менаџмента заштитом животне средине према стандарду SRPS ISO 14001, система менаџмента безбедношћу и здрављем на раду према стандарду SRPS ISO 45001, класификација техничких области се врши према IAF ID 1:2020 референтним документима.

За сертификацију система менаџмента безбедношћу информација према стандарду SRPS ISO/IEC 27001 техничке области нису класификоване. Обим акредитације према овом стандарду се исказује само позивањем на стандард и важи за све техничке области.

Области сертификације система менаџмента:

Техничке области за сертификацију система менаџмента се наводе према упутству АТЦ-УП07 – део 5 и то:

- Техничке области за сертификацију система менаџмента квалитетом, система менаџмента заштитом животне средине, система менаџмента безбедношћу и здрављем на раду – детаљно су наведене у АТЦ-УП07 – део 5.1
- Кодови категорија ланца исхране за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране - детаљно су наведени у АТЦ-УП07 – део 5.2
- Техничке области, односно области делатности за сертификацију система менаџмента квалитетом према стандарду SRPS EN ISO 13485- детаљно су наведене у АТЦ-УП07 – део 5.3
- Техничке области, односно области делатности за сертификациона тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу информација (ISMS) се не класификују – наведено у АТЦ-УП07 – део 5.4
- Техничке области, односно области делатности за сертификацију система менаџмента енергијом према стандарду SRPS ISO 50001- детаљно су наведене у АТЦ-УП07 – део 5.5

2. Примери исказивања обима акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента

Пример 1 – Обими акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента квалитетом

Сертификација система менаџмента квалитетом Референтни стандард: SRPS ISO 9001:2015, Системи менаџмента квалитетом - Захтеви Локације сертификационог тела: место, адреса		
Техничке области		
Област бр.*	Опис економског сектора / активности	NACE Rev. 2 Code
1	Пољопривреда, шумарство и рибарство	01, 02, 03
2	Вађење руде и камена	05, 06, 07, 08, 09
3	Прехрамбени производи, пића и дуван	10, 11, 12
4	Текстил и текстилни производи	13, 14
5	Кожа и производи од коже	15
6	Дрво и производи од дрвета	16
7	Целулоза, папир и производи од папира	17
8	Издавачка делатност	58.1, 59.2
9	Штампарска делатност	18

Сертификација система менаџмента квалитетом		
Референтни стандард: SRPS ISO 9001:2015, Системи менаџмента квалитетом - Захтеви		
Локације сертификационог тела: место, адреса		
Техничке области		
Област бр.*	Опис економског сектора / активности	NACE Rev. 2 Code
10	Производња продуката коксовања и производња деривата нафте	19
12	Хемикалије, хемијски производи и влакна	20
13	Фармација	21
14	Гума и производи од пластике	22
15	Неметални минерални производи	23 изузев 23.5 и 23.6
16	Бетон, цемент, креч, гипс и др.	23.5, 23.6
17	Основни метали и стандардни метални производи	24 изузев 24.46, 25 изузев 25.4, 33.11
18	Машине и машински уређаји	25.4, 28, 30.4, 33.12, 33.2
19	Електрични и оптички уређаји	26, 27, 33.13, 33.14, 95.1
20	Бродоградња	30.1, 33.15
22	Остала транспортна опрема	29, 30.2, 30.9, 33.17
23	Производња на другом месту непоменута	31, 32, 33.19
24	Рециклажа	38.3
25	Снабдевање електричном енергијом	35.1
26	Снабдевање гасом	35.2
27	Снабдевање водом	35.3, 36
28	Грађевинарство	41, 42, 43
29	Трговина на велико и трговина на мало; Поправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	45, 46, 47, 95.2
30	Хотели и ресторани	55, 56
31	Саобраћај, складиштење и везе	49, 50, 51, 52, 53, 61
32	Финансијско посредовање; Некретнине; Изнајмљивање	64, 65, 66, 68, 77
33	Информационе технологије	58.2, 62, 63.1
34	Инжењерске услуге	71, 72, 74 изузев 74.2 и 74.3
35	Остале услуге	69, 70, 73, 74.2, 74.3, 78, 80, 81, 82
36	Државна управа	84
37	Образовање	85
38	Здравствени и социјални рад	75, 86, 87, 88
39	Остале друштвене услуге	37, 38.1, 38.2, 39, 59.1, 60, 63.9, 79, 90, 91, 92, 93, 94, 96

Напомена: Сертификационо тело је акредитовано према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и стандарда SRPS ISO/IEC 17021-3:2017

*Напомена: Идентификација области се заснива на IAF ID 1:2020.

Пример 2 – Обими акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента животном средином

Сертификација система менаџмента животном средином		
Референтни стандард: SRPS ISO 14001:2015, Системи менаџмента животном средином - Захтеви са упутством за примену		
Локације сертификационог тела: место, адреса		
Техничке области		
Област бр.*	Опис економског сектора / активности	NACE Rev. 2 Code
1	Пољопривреда, шумарство и рибарство	01, 02, 03
2	Вађење руде и камена	05, 06, 07, 08, 09
4	Текстил и текстилни производи	13, 14
6	Дрво и производи од дрвета	16
7	Целулоза, папир и производи од папира	17
8	Издавачка делатност	58.1, 59.2
9	Штампарска делатност	18
10	Производња продуката коксовања и производња деривата нафте	19
12	Хемикалије, хемијски производи и влакна	20
14	Гума и производи од пластике	22
15	Неметални минерални производи	23 изузев 23.5 и 23.6
16	Бетон, цемент, креч, гипс и др.	23.5, 23.6
17	Основни метали и стандардни метални производи	24 изузев 24.46, 25 изузев 25.4, 33.11
18	Машине и машински уређаји	25.4, 28, 30.4, 33.12, 33.2
23	Производња на другом месту непоменуто	31, 32, 33.19
24	Рециклажа	38.3
25	Снабдевање електричном енергијом	35.1
26	Снабдевање гасом	35.2
27	Снабдевање водом	35.3, 36
38	Здравствени и социјални рад	75, 86, 87, 88
39	Остале друштвене услуге	37, 38.1, 38.2, 39, 59.1, 60, 63.9, 79, 90, 91, 92, 93, 94, 96
Напомена: Сертификационо тело је акредитовано према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и стандарда SRPS ISO/IEC 17021-2:2017		

*Напомена: Идентификација области се заснива на IAF ID 1:2020.

Пример 3 – Обими акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу и здрављем на раду

Сертификација система менаџмента безбедношћу и здрављем на раду		
Референтни стандард: SRPS ISO 45001:2018, Систем менаџмента безбедношћу и здрављем на раду - Захтеви са упутством за коришћење		
Локације сертификационог тела: место, адреса		
Техничке области		
Област бр. *	Опис економског сектора / активности	NACE Rev. 2 Code
1	Пољопривреда, шумарство и рибарство	01, 02, 03
2	Вађење руде и камена	05, 06, 07, 08, 09
4	Текстил и текстилни производи	13, 14
5	Кожа и производи од коже	15
6	Дрво и производи од дрвета	16
8	Издавачка делатност	58.1, 59.2
9	Штампарска делатност	18
10	Производња продуката коксовања и производња деривата нафте	19
12	Хемикалије, хемијски производи и влакна	20
14	Гума и производи од пластике	22
15	Неметални минерални производи	23 изузев 23.5 и 23.6
16	Бетон, цемент, креч, гипс и др.	23.5, 23.6
17	Основни метали и стандардни метални производи	24 изузев 24.46, 25 изузев 25.4, 33.11
18	Машине и машински уређаји	25.4, 28, 30.4, 33.12, 33.2
19	Електрични и оптички уређаји	26, 27, 33.13, 33.14, 95.1
22	Остала транспортна опрема	29, 30.2, 30.9, 33.17
23	Производња на другом месту непоменуто	31, 32, 33.19
24	Рециклажа	38.3
25	Снабдевање електричном енергијом	35.1
26	Снабдевање гасом	35.2
27	Снабдевање водом	35.3, 36
28	Грађевинарство	41, 42, 43
29	Трговина на велико и трговина на мало; Поправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	45, 46, 47, 95.2
31	Саобраћај, складиштење и везе	49, 50, 51, 52, 53, 61
32	Финансијско посредовање; Некретнине; Изнајмљивање	64, 65, 66, 68, 77
33	Информационе технологије	58.2, 62, 63.1
34	Инжењерске услуге	71, 72, 74 изузев 74.2 и 74.3
35	Остале услуге	69, 70, 73, 74.2, 74.3, 78, 80, 81, 82
36	Државна управа	84
37	Образовање	85
38	Здравствени и социјални рад	75, 86, 87, 88
39	Остале друштвене услуге	37, 38.1, 38.2, 39, 59.1, 60, 63.9, 79, 90, 91, 92, 93, 94, 96

Напомена: Сертификационо тело је акредитовано према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и техничке спецификације SRPS ISO/IEC TS 17021-10:2018

*Напомена: Идентификација области се заснива на IAF ID 1:2020.

Пример 4 – Обими акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране

Сертификација система менаџмента безбедношћу хране Референтни стандард: SRPS EN ISO 22000:2018, Систем менаџмента безбедношћу хране - Захтеви за сваку организацију у ланцу хране Локације сертификационог тела: место, адреса	
Техничке области	
Кластер	Категорија
Узгајање	A Узгајање животиња
	B Узгајање биљака
Прерада хране и хране за животиње	C Производња хране
	D Производња хране за животиње
Кетеринг	E Кетеринг
Малопродаја, транспорт и складиштење	F Дистрибуција
Помоћне услуге	H Услуге
	I Производња паковања за храну и материјала за паковање
	J Производња опреме
Напомена: Сертификационо тело је акредитовано према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и техничке спецификације SRPS ISO/TS 22003:2015	

Пример 5 – Обими акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу информацијама

Сертификација система менаџмента безбедношћу информацијама

Референтни стандард: SRPS ISO/IEC 27001:2014, Информационе технологије - Технике безбедности - Системи менаџмента безбедношћу информација - Захтеви

Локације сертификационог тела: место, адреса

Напомена: Сертификационо тело је акредитовано према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и стандарда SRPS ISO/IEC 27006:2017, ISO/IEC 27006:2015/Amd.1:2020

Сертификација система менаџмента безбедношћу информацијама Референтни стандард: SRPS ISO/IEC 27001:2014, Информационе технологије - Технике безбедности - Системи менаџмента безбедношћу информација - Захтеви Локације сертификационог тела: место, адреса
Напомена: Сертификационо тело је акредитовано према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 и стандарда SRPS ISO/IEC 27006:2017, ISO/IEC 27006:2015/Amd.1:2020

Пример 6 – Обими акредитације сертификационих тела за сертификацију система менаџмента квалитетом према стандарду SRPS EN ISO 13485

Сертификација система менаџмента квалитетом Референтни стандард: SRPS EN ISO 13485:2017, Медицинска средства - Системи менаџмента квалитетом - Захтеви за сврхе прописа Локације сертификационог тела: место, адреса			
Техничке области*			
Р. бр.	Главне техничке области	Техничке области	Категорије производа у оквиру техничких области
1.	Неактивна медицинска средства	Друга неактивна медицинска средства која нису напред наведена	Медицинске маске за лице
2.	Методe стерилизације медицинских средстава	Стерилизација зрачењем (нпр. гама, X-зрацима, електронским снопом)	
3.	Делови или услуге	Услуге дистрибуције	Дистрибутери који обезбеђују складиштење и испоруку медицинских уређаја, али нису произвођачи медицинских уређаја
		Услуге одржавања	Услуге електричних и механичких поправки, услуге чишћења и одржавања, чишћење и испитивање ESD одеће (одећа са антистатичком заштитом)
Напомена: Сертификационо тело је акредитовано према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17021-1:2015			

*Напомена: Идентификација области се заснива на IAF MD 9:2017.

ПРИЛОГ 7

ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ СЕРТИФИКАЦИОНИХ ТЕЛА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈУ ОСОБА

1. Садржај обима акредитације сертификационих тела за сертификацију особа

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује навођењем врсте и области сертификације. Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италиком словима у наставку сваког приказа наведене врсте и области сертификације), на пример: (- сертификација особа у области заваривања / *certification of persons in the field of welding*);

1.2. Детаљан обим акредитације се исказује у табели и дефинисан је елементима обима на начин како је приказано у Табели 1, а према АТС-УП07, Листи кодова/кључних речи за области сертификације особа.

Сертификација особа у области _____ – према АТС-УП07		
Локација: место, адреса		
Р. бр.	Категорија особа	Референтна документа

Табела 1. Детаљан обим акредитације

Елементи детаљног обима акредитације:

а) **Назив шеме сертификације**, која се наводи у складу са АТС-УП07;

б) **Категорија особа** (наводе се категорије особа која се сертифицију, нпр: заваривачи, особе које врши испитивања без разарања, менаџери квалитета, менаџери управљања заштитом животне средине итд. и ако је применљиво, нивои унутар категорије особа);

Додатно, Уколико се ради о сертификацији особа у области испитивања без разарања према EN ISO 9712 обавезно се наводе и подаци о секторима: производном и индустријском. Сертификација у сектору може бити остварива за сва три нивоа компетентности, за све методе ИБР-а или може бити ограничена на појединачне методе или нивое.

Производни сектори обухватају:

- одливке (**c**) (гвожђе, челик и обојени метали);
- отковке (**f**) (све врсте отковака: гвожђе, челик и обојени метали);
- заварене спојеве (**w**) (све врсте заварених спојева, укључујући лемљење, за гвожђе, челик и обојене метале),
- цеви и ценоводе (**t**) (бешавне, заварене, од гвожђа, челика и обојених метала, укључујући плоснате производе за израду заварених цеви);
- производе добијене деформацијом, тј. обликовањем (**wp**), изузев отковака (тј. лимови, шипке, полуге);
- композитне материјале (**p**).

Индустријски сектори могу бити:

- производња метала;
- испитивање пре и у току експлоатације опреме, постројења и конструкција;
- одржавање на железници;
- ваздухопловство.

в) **Референтна документа** (наводе се документи у којима су описане шеме сертификације особа и/или документи у којима су дати захтеви које треба да испуни особље које се сертифиције односно документа у којима су прописане процедуре за спровођење процеса сертификације; референтна документа могу бити прописи, стандарди, документа која су развијена уз учешће заинтересованих страна и сл.);

г) **Подаци о локацији/јама** на којима се обављају активности у процесу сертификације особа.

2. Примери исказивања обима акредитације сертификационих тела за сертификацију особа

Пример 1 – Обими акредитације сертификационих тела за сертификацију особа за испитивања без разарања

Сертификација особа у области испитивања без разарања		
Локација: место, адреса		
Р. бр.	Категорија особа	Референтна документа
1.	Особе за испитивања без разарања, ниво 1, 2 и 3, Визуелно испитивање	SRPS EN ISO 9712:2013 (Интерна ознака) Шема сертификације особа за испитивање без разарања, издање, година, датум
2.	Особе за испитивања без разарања, ниво 1, 2 и 3, Испитивање пенетрантима	
3.	Особе за испитивања без разарања, ниво 1, 2 и 3, Испитивање магнетским честицама	
4.	Особе за испитивања без разарања, ниво 1, 2 и 3, Испитивање ултразвуком	
5.	Особе за испитивања без разарања, ниво 1, 2 и 3, Радиографско испитивање	

Методe под редним бројем 1. и 2. за испитивања без разарања и њихови нивои односе се на:

- индустријске секторе: производњу метала, одржавање на железници, ваздухопловство
- производњу: одливака (с), заварених спојева (w), цеви (t).

Пример 2 – Обим акредитације сертификационих тела за сертификацију особа у области заваривања и лемљења

Сертификација особа у области заваривање и лемљење		
Локација: место, адреса		
Р.бр.	Категорија особа	Референтна документа
1.	Заваривачи - Заваривање челика	SRPS EN ISO 9606-1:2017, изузев т. 9.3 с) (Интерна ознака) Шема сертификације заваривача за заваривање челика, издање, година, датум
		API 1104 (Интерна ознака) Шема сертификације заваривача за заваривање челика, издање, година, датум
		ASME Section IX (Интерна ознака) Шема сертификације заваривача за заваривање челика, издање, година, датум
	Заваривачи - Заваривање алуминијума и легура алуминијума	SRPS EN ISO 9606-2:2009 (Интерна ознака) Шема сертификације заваривача за заваривање алуминијума и легура алуминијума, издање, година, датум
	Заваривачи – Заваривање никла и легура никла	SRPS EN ISO 9606-4:2008 (Интерна ознака) Шема сертификације заваривача за заваривање никла и легура никла, издање, година, датум
2.	Оператери заваривања - Аутоматизовано и аутоматско заваривање металних материјала	SRPS EN ISO 14732:2014, изузев т. 5.3 с) (Интерна ознака) Шема сертификације Оператера заваривања за аутоматизовано и аутоматско заваривање металних материјала, издање, година, датум

ПРИЛОГ 8

ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА АКРЕДИТАЦИЈЕ ПРОВАЈДЕРА ЗА ИСПИТИВАЊЕ ОСПОСОБЉЕНОСТИ

1. Садржај обима акредитације провајдера за испитивање оспособљености

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује навођењем области испитивања оспособљености у односу на предмет испитивања оспособљености (нпр. *испитивање оспособљености у области физичког и хемијског испитивања воде; испитивање оспособљености у области биохемијског испитивања крви; испитивање оспособљености у области еталонирања мерила температуре*). Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италиком словима у наставку сваког приказа наведене области испитивања оспособљености у односу на предмет испитивања оспособљености, на пример: - испитивање оспособљености у области механичких испитивања металних материјала / *Proficiency testing in the field of mechanical testing of metallic materials*).

1.2 Детаљан обим акредитације се исказује табеларно, за сваку појединачну област испитивања оспособљености у односу на предмет испитивања оспособљености, као што је приказано у Табели 1.

Седиште ПТ провајдера: Област испитивања/предмет испитивања оспособљености – према АТС-УП07			
Р.Б.	Предмет испитивања оспособљености	Мерена величина/својство испитивања оспособљености Опсег мерења/могућност мерења (где је применљиво)	Назив програма / шеме за испитивање оспособљености

Табела 1. Детаљан обим акредитације провајдера за испитивање оспособљености

Обим акредитације провајдера за испитивање оспособљености треба, да садржи најмање следеће:

- Седиште ПТ провајдера:** за програме / шеме који се спроводе на више локација потребно је да се прикаже адреса сваке локације, тако да буде јасно на којој локацији се спроводи одређена активност/шема.
- Области испитивања оспособљености** оспособљености се исказују у складу са упутством АТС-УП07-део 7.
- Предмет испитивања оспособљености** који се користи за испитивање оспособљености: материјал, производ, уређај, еталон, скуп података или других информација који се користе за испитивање оспособљености (на пример: вода за пиће; крв; термометар).
- Мерена величина/својство испитивања оспособљености** у предметном програму / шеми, на пример: киселински степен, формалдехид, тврдоћа, хлориди, уреа, маса. У случајевима да се програм за испитивања оспособљености организује за поједине мерене величине / својства у одређеном опсегу неопходно је навођење и опсега мерења на пример жива Hg: (0,1 до 1,0) $\mu\text{g/l}$, температура: (0 до +100) $^{\circ}\text{C}$, као и могућности мерења у случају испитивања оспособљености у области еталонирања.
- Назив програма / шеме испитивања оспособљености:** Наводи се пун назив и ознака програма / шеме.

2. Примери исказивања обима акредитације провајдера за испитивање оспособљености у различитим областима

Пример 1

Седиште ПТ провајдера: место, адреса Област испитивања/предмет испитивања оспособљености: хемијска испитивања металних материјала			
Р.Б.	Предмет испитивања оспособљености	Мерена величина/својство испитивања оспособљености Опсег мерења/могућност мерења (где је применљиво)	Назив програма / шеме за испитивање оспособљености
1.	Челик и ливено гвожђе	Садржај елемената у % масе: C; Si; Mn; P; S; Cr; Mo; Ni; Al; Co; Cu; Nb; Ti; V; W	PT-Нem-01 Испитивање хемијског састава челика и ливеног гвожђа SRPS.C.A1.011.2004 SRPS EN ISO 14284:2016 (EN ISO 14284:2002)
2.	Алуминијум и легуре алуминијума	Садржај елемената у % масе: Si; Fe; Cu; Mn; Mg; Cr; Ni; Zn; Ti; Bi; Pb; Sn	PT-Нem-02 Испитивање хемијског састава алуминијума и алуминијумских легура SRPS.C.A1.011.2004 SRPS EN 14726:2019 (EN 14726:2019)

Пример 2

Седиште ПТ провајдера: место, адреса Област испитивања/предмет испитивања оспособљености: механичка испитивања металних материјала			
Р.Б.	Предмет испитивања оспособљености	Мерена величина/својство испитивања оспособљености Опсег мерења/могућност мерења (где је применљиво)	Назив програма / шеме за испитивање оспособљености
1.	Метални материјали	Енергија удара по Шарпију на температурама - 650 С до 200 С Параметар: KV2	PT-Meh-02 Испитивање енергије удара по Шарпију SRPS EN ISO 148-1:2017 (EN ISO 148-1:2016)

Пример 3

Седиште ПТ провајдера: место, адреса Област испитивања/предмет испитивања оспособљености: акустичка испитивања буке			
Р.Б.	Предмет испитивања оспособљености	Мерена величина/својство испитивања оспособљености Опсег мерења/могућност мерења (где је применљиво)	Назив програма / шеме за испитивање оспособљености
1.	Бука	Одређивање нивоа буке у животној средини	PIO BUK/a Програм испитивања оспособљености предмета испитивања бука који садржи акустичка испитивања SRPS ISO 1996-1:2010; SRPS ISO 1996-2:2010 (ISO 1996-1:2003; ISO 1996-2:2007) (ISO 1996-1:2016; ISO 1996-2:2017)

ПРИЛОГ 9**ИСКАЗИВАЊЕ ОБИМА GHG ВЕРИФИКАТОРА****1. Садржај обима акредитације GHG верификатора**

1.1 Скраћени обим акредитације се исказује навођењем групе активности које обављају клијенти GHG верификатора (оператери стационарних индустријских постројења или оператери ваздухоплова), који израђују извештаје о мониторингу које верификују GHG верификатори, као на пр: Сагоревање горива у постројењима без ограничења; Рафинисање минералног уља; Производња кокса или др.

Скраћени обим акредитације се приказује и на енглеском језику (италиком словима у наставку сваког приказа наведене групе активности оператера постројења или оператера ваздухоплова).

1.2 Детаљан обим акредитације се исказује табеларно, као што је приказано у Табели 1.

Седиште GHG верификатора: Област рада GHG верификатора:			
Р.Б.	Група активности	Назив активности	Референтни документ

Табела 1. Детаљан обим акредитације GHG верификатора

Обим акредитације GHG верификатора треба, да садржи најмање следеће:

- а) Седиште GHG верификатора: за верификације које се спроводе на више локација GHG верификатора потребно је да се прикаже адреса сваке локације, тако да буде јасно на којој локацији се спроводи одређена активност.
- б) За дефинисање области рада GHG верификатора користити АТС-УП07
- в) Назив активности се исказује у складу са АТС-УП07
- г) Референтни документ је пропис који је донет на основу Закона о климатским променама.

2. Примери исказивања обима акредитације GHG верификатора

Пример 1

Седиште GHG верификатора: место, адреса Област рада GHG верификатора: Верификација емисија из стационарних постројења			
Р.Б.	Група активности	Назив активности	Референтни документ
1.	1a	Сагоревање горива у постројењима у случајевима кад се користе само комерцијална стандардна горива како су дефинисана у Правилнику о мониторингу и извештавању о емисијама гасова са ефектом стаклене баште или кад се у постројењима категорије А или Б користи природни гас	Правилник о верификацији и акредитацији верификатора извештаја о емисијама гасова са ефектом стаклене баште (Сл. гласник РС бр. 107/21)
2.	1б	Сагоревање горива у постројењима без ограничења	Правилник о верификацији и акредитацији верификатора извештаја о емисијама гасова са ефектом стаклене баште (Сл. гласник РС бр. 107/21)
3.	2	Рафинисање минералног уља	Правилник о верификацији и акредитацији верификатора извештаја о емисијама гасова са ефектом стаклене баште (Сл. гласник РС бр. 107/21)

Пример 2

Седиште GHG верификатора: место, адреса Област рада GHG верификатора: Верификација емисија које настају ваздухопловном делатношћу			
Р.Б.	Група активности	Назив активности	Референтни документ
1.	12	Ваздухопловне делатности (подаци о емисијама и тонским километрима)	Правилник о верификацији и акредитацији верификатора извештаја о емисијама гасова са ефектом стаклене баште (Сл. гласник РС бр. 107/21)